

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**De Nieuwe En Naauwkeurige Neederlandse Hovenier,
Onderwyzende hoe hier te Lande, onder dit Climaat een
Thuin, met zyn Parken, Paaden, Glintingen en Heiningen
wel zal aangeleid, en hoe de Boomen aan ...**

Te Leyden, 1735

Het Enten, met het Fluitje

[urn:nbn:de:bsz:31-139361](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-139361)

ERVAREN.

Ik meen dat men wagten moet tot het einde van den volgende Winter, eer het sap klimd, hoewel het sommigen al in October doen; Maar ik agt het goed te wagten, tot dat het felste vriezen voorby is; Myn reden is, dat het beeter is in February alle soort van boomen te snoeyen, volgens de gemeene mening der Thuynlieden, als in den Herft: By gevolg is het beeter hier mede te wagten, tot de maand van February, met alle soorte van Enten, die veel te lyden souden hebben, van de moeder afgescheiden gederende de strengheid, van den winter. Ik soude hondert tegenwerpen kunnen maken, tegen de geene die anders doen; Maar indien 't verstand, dat ider overvloedig genoeg meend te hebben, hun dese waarheid niet genoeg doet kennen; Zo zal de ondervinding indien zy 'er de moeite van willen nemen, leeren.

III. HOOFDPUNT,

Van het Enten, met het Fluitje.

LEERLING.

UE heeft my zo klaar de manier van Enten door nadering, of afzogen getoond, dat ik my verseeker met een weinig oeffening daar wel haast geleerd in te maken; En ik zoude seer wel voldaan zyn, indien ik geen meer moeyelykheid in de andere manieren van Enten vond, als in deze.

ERVAARE.

Nadien gy genoeg hebt, dat ik u in alle de manieren van Enten onderwys, zal ik voortgaan, met die door een knopje of botje geschieden, die na het zoogen de gemakkelykste is; Ende deze geschied op tweederley manieren, te weten met het Fluytje, of door Occulatie. Daar in verschillende met de andere manieren van Enten, om dat zy in de zomer werd gedaan, en om dat men tot de Ent geen Tak of Spruiten neemt van veele botjes beset, gelyk in 't zoogen, en Enten in de spleet, maar alleenlyk schors van het zelve jaar geschoote lot, aan 't welke een slapend botje moet zyn, dat nog niet doorgeschooten is, en om deze reeden, werd deze manier van Enten, met het botje genaamd.

Wat

Wat het geen belangd, daar op te letten staat, om dit Enten wel te doen, moet gy weeten, dat 'er drie Conditien volstrekt noodzakelyk zyn. *De eerste*, dat het lot daar men 't Ent van nemen wil, en het onder werp op stammetie daar men 't op zetten wil, in haar hoogste sap moeten zyn, dat's te zeggen, dat de schors van den een en den ander afscheid; *De tweede*, dat het beide schot of lot van het zelve jaar moet zyn; *En ten derde*, dat de schors van het Ent, even groot met die van het wilde moet zyn, daar men 't op stellen wil; En deze laatste Conditie maakt het onderscheid, van het Fluytje, met het Occuleeren, of met het schildtje. Want voor Occuleeren is 'er niet aangeleegen, of het tamme takje, zo dik of groot is als het wilde, gelyk gy sult kunnen zien, als ik daar d' oeffening van zal leeren.

LEERLING.

UE heeft my gezegd, zo ik het wel heb, dat men niet en ent met het Fluytje, en door Occulatie, als in den zomer; Ik ben verwonderd hoe deze Enten kunnen vatten, in dit Zaizoen, daar alle planten in schynen te verdroogen.

ERVAARE.

Nogtans is dat de bekwaamste Tyd, en de Reden is, om dat de botjes die aan de Takjes, of looten van het zelve jaar zyn, *de Spruyt* in dit zaizoen nog zo teder zyn, dat die met het afschuyven van de schors mede gaat; Dat in Maart niet zou kunnen geschieden, om dat de bot in die tyd nog zo vast aan het hout sit dat men die daar niet van af zou kunnen nemen, zonder te bederven, of te breeken.

Om dan tot het werk te komen, zal ik u zeggen, dat men in Augustus met d' afgaande Maan, als men de dikte van de stammen daar men op Enten wil, heeft aangemerkt; Van een goede soort een Tak van het selve jaar moet nemen, even dik als de gezegde Entstam, en houden die in een pot daar een weinig water in is, of in een natte doek, op dat zy haar zap niet verliezen; Dan moet gy met een scherp Ent-mes, de Entstam snyden boven de plaats die gy Enten wilt, en vervolgens de Tamme tak een duim breed boven het bot dat gy gebruiken wilt, en nemen met een het blad weg, een weinig van de steel latende; Verders, moet gy met het kleine mesje de schors tot op het hout snyden, een duim

duim breed onder het botje, en houden dat met de linkerhand vast, en drukken met de duim en voorste vinger van de rechterhand, zonder aan het botje te raaken, en drayende de regtervuist als of gy de Tak wilde buigen of breeken, het Fluitje of Pypje, sal niet nalaten van 't hout te scheiden: Op dit zelve oogenblik, zult gy het overdwars op het uiterste van de lippen nemen, en zonder wagten de schors van het voorzegde Entstammietie twee duimen onder de snede snyden, en op deselve manier als met de Tamme tak, met de twee vingeren, een fluitie wegnemen, in welkers plaats gy het ander zult stellen, zodanig, dat het net overeenkomt met het benedenste, en indien het fluitje en het Entstammietie, niet evenlang bevonden werd, zult gy ze schuyns snyden, op dat 'er het waater niet op blyvt staan.

Al de moeyelykheid is, ondersteld zynde, dat het Tamen Wild in haar hoogste sappen zyn, een Takje uyt te kiezen van gelyke grootte met het Entstammietie, want daar in bestaat al de subtielheid van de kunst, want als de fluit gesteld werd op een stam die grooter is, sal hy uyt wyken, en 't zal te verdoen zyn; Indien gy hem op een kleinder stelt, zal hy in allen deelen niet zamen komen, en 't zal niet kunnen houden vereenigen, of omsoomen; 't Is waar men kan in dit geval zonder het fluitje weg te nemen, om niet te verwaayen of te verdroogen, van onderen zo veel wegemen als men dienstig oordeeld van de schors van het Entstammietje, dewelke men moet na deze snede lager gemaakt te hebben met de punt van 't mes van 't hout doen scheiden, en voorzigtig het fluitje laten daalen, zo ver als deze schors weg genomen is, indien gy dan bevind, dat hy nog niet net met het hout van 't Entstammietje 't samengevoegd is, moet gy hem wederom door het zelve middel doen daalen; Want daar is veel aan geleege, dat het fluitje met het hout van het Entstammietie t' samengevoegd is, gelyk het met zyn natuurlyke schors was, en daar na, indien het hout van het Entstammietie langer is als het Ent, moet men het daar aan gelyk maaken.

LEERLING.

UE steld niet enig bindzel, aan deze soort van Enten.

ERVAARE.

De meeste Entlieden doen daar niet anders toe; Maar evenwel

F

om

om het verwaayen te myden, dat het fap weerhouden zoude, en het Ent in gevaar stellen, ben ik van meening, het Entfammietie te dekken, met Entwafch ter dikte van een platte Ert, want dit foort van Enten kan tegen geen Regen, en door dit middel kan 'er het water niet bykomen.

LEERLING.

Nadien de Entfam fchot van 't zelve jaar moet zyn, zo kan men om deze Reeden, met het fluitje niet als jonge boomen Enten, niet waar? Myn Heer.

ERVAARE.

Gy bedriegd u, want men kan op deze manier oude boomen zo wel als jonge Enten; Gelyk ik u groote boomen zal leeren Occulieren; En dat gefchied op deze manier, men kapt in February de Takken af, en op de looten die het eerfte fap gefchooten zullen hebben, Ent men op het zelve jaar, in Auguftus, op die Manier als ik u geleerd heb.

IV. HOOFDPUNT.

Van het Enten door Occulatie.

LEERLING.

UE heeft my zo my dunkt gezegd, myn Heer, dat de Enten door Occulatie, gelyk met het fluitje gefchieden met een botje; Nadien deze twee manieren, dit dan gemeen hebben, zo verzoek ik UE, na dat gy my die van het fluitje hebt aangetoond; Dat gy my ook die van 't Occulieren leerd.

ERVAARE.

Eer ik u de Regels en het zaizoen of de tyd leer, om op deze manier te Enten zo moet ik u te verftaan geeven, waarom de Thuinlieden deze manier de naam van Occulieren, of niet het fchilden, hebben willen geeven. Ik heb u leeren aanmerken, in de les die ik u geeven heb om te Enten door naadering, dat deze manier zo genaamd wert, om dat de boomen, Wild en Tam, noodzakelyk by malkander moeten geplant werden, of het wild by het tam. Van gelyken wanneer ik u getoond heb, hoe men met het fluitje moet Enten, heb ik u te kennen geeven, dat de